

СЛУЖБ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно на хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Народната банка за претплата и посебни изданија 101-13-602 32 за огласи 101 13 602 31

Среда, 23 јуни 1965

БЕЛГРАД

БРОЈ 28

ГОД. XXI

Цена на овој број е 60.— дин. — Претплата за 1965 година изнесува 1.500.— дин а за странство 3.500.— динари — Редакција: Улица Јована Ристиќа бр. 1 Поща Фах 226 — Телефони: централа 50 931, 50 932, 50-933 и 51 661 Служба за претплата 51-732 и Правна служба 51-671

486.

Врз основа на членот 23 од Законот за измени и дополненија на Основниот закон за бракот („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65), Законодавно-правната комисија на Сојузната скупштина на својата седница од 22 април 1965 година го утврди долу изложениот пречистен текст на Основниот закон за бракот.

Пречистениот текст на Основниот закон за бракот го опфаќа Основниот закон за бракот („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 29/46) и неговите измени и дополненија објавени во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 36/48, 44/51 и 18/55 и во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65, во кои е означено времето на влегувањето во сила на тој закон и на неговите измени и дополненија.

АС бр. 304
23 април 1965 година
Белград

Претседател
на Законодавно-правната комисија
на Сојузната скупштина,
Јово Угрчиќ, с. р.

ОСНОВЕН ЗАКОН ЗА БРАКОТ

(пречистен текст)

УВОД

Член 1

Бракот е со закон уредена животна заедница на маж и жена.

Член 2

Бракот и правните односи во бракот се уредуваат со овој закон.

Глава I

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА БРАЧНИ ДРУГАРИ

Член 3

Во работна заедница мажот и жената се рамноправни.

Член 4

Брачните другари се должни еден на друг да бидат верни и заемно да се помагаат.

Член 5

Брачните другари имаат исти права и должности спрема децата; тие се должни да се грижат заеднички за нивното издржување и воспитување.

Член 6

За водење на заедничко домаќинство брачните другари одлучуваат спогодбено.

За издржување на семејството брачните другари придонесуваат сразмерно со своите можности. Секој брачен другар е независен во изборот на работа и занимање.

Тие спогодбено го определуваат местото за заедничко живеење.

Член 7

Имотот што еден брачен другар го има во време на склучување на брак останува негов сопствен, и тој го задржува правото да го управува и да располага со него самостојно.

Член 8

Имотот со кој сопружниците се здобиле со работа во текот на бракот е нивен заеднички имот. Колкаво е учеството на секој брачен другар во заедничкиот имот, во случај на спор, опфеделува суд според неговиот придонес, проценувајќи ги сите околности. При тоа ќе се води сметка не само за заработката на секој брачен другар, туку и за помошта од еден брачен другар на другиот, за неговото водење на домашните работи, за грижите за одржувањето на имотот и за секоја друга форма на работа и соработка во управата, одржувањето и зголемувањето на заедничкиот имот.

Член 9

За обврски што еден брачен другар ги имал пред стапувањето во брак, како и за обврски што ќе ги прими по стапувањето во брак, не одговара другиот брачен другар.

За обврски што во текот на бракот ќе ги земе врз себе еден брачен другар за текуштите потреби на заедницата, одговара пред доверителите и другиот брачен другар како тој сам да ги земал врз себе.

Член 10

Сопружниците можат меѓу себе да ги склучуваат сите договори што не му се противни на законот, и со нив да засноваат права и обврски.

Член 11

Брачниот другар кој нема средства за живот а е неспособен за работа, или е незапослен, има право на издржување од брачниот другар, доколку овој е во состојба да го стори тоа.

Член 12

Поблиски одредби за имотните односи на брачните другари ќе се пропишат со републички закони.

Глава II

СКЛУЧУВАЊЕ НА БРАК

1. Услови за склучување и полноважност на брак

Член 13

За постоење на брак потребно е две лица од различен пол да изјавиле пред надлежниот државен орган, на начинот предвиден во законот, согласно да стапат во брак.

Член 14

За да биде брак полноважен потребно е при неговото склучување да не постоела некоја брачна пречка, установена со закон.

Брак склучен наспроти постоење на некоја брачна пречка ќе се огласи за неважен.

Член 15

Нема полноважен брак кога нема слободна согласност на женикот или невестата, туку согласноста е изнудена со принуда или дадена во заблуда.

Член 16

Никој не може да склучи нов брак додека порано склучениот брак не му престане (член 52) или не биде огласен за неважен.

Член 17

Не може да стапи во брак умоболно лице, ниту лице, неспособно за расудување.

Член 18

Не можат да склучат брак меѓу себе роднини по крв во права линија, како ни родени брат и сестра, брат и сестра по татко или мајка, стрико и внука од брат, вујко и внука од сестра, тетка и внук по брат, тетка и внук по сестра, ниту деца од родени браќа и сестри и од браќа и сестри по татко или мајка.

Надлежниот општински суд може, земајќи ги предвид народните сфаќања и обичаи, да дозволи брак помеѓу деца од родени браќа и сестри и од браќа и сестри по татко или мајка.

Член 19

Не можат да стапат во брак овие роднини по сватовство: свекор и снаа, зет и тешта, очув и пащтерка, маштеа и пасинок, без оглед на тоа дали бракот поради чие склучување тие дошле во овие односи престанал или бил поништен.

Од важни разлози може надлежниот општински суд да дозволи брак на споменатите роднини по сватовство.

Член 20

Вонбрачно роднинство е пречка за брак како и брачно.

Член 21

Не може да стапи во брак лице што не наполнило осумнаесет години живот.

Од оправдани причини може надлежниот општински суд да дозволи стапување во брак и пред оваа возраст.

Пред донесувањето на одлука судот ќе го сослуша молителот и неговите родители, односно старателот, и ќе ги испита сите околности на случајот.

Член 22

Забранет е брак помеѓу посвоител и посвоеник, како и помеѓу старател и негов штитеник за време траењето на старателството.

Од важни разлози може надлежниот општински суд на овие лица да им дозволи стапување во брак.

Брак склучен и покрај оваа брачна забрана останува во сила и не може да се поништи.

Со склучување на брак помеѓу посвоител и посвоеник се раскинува постојувањето.

Член 23

За давање дозвола за стапување во брак во случаите предвидени во чл 18, 19, 21 и 22 на овој закон е надлежен општинскиот суд на чие подрачје се наоѓа живеалиштето на заинтересираното лице, а ако тоа нема живеалиште, општинскиот суд на неговиот престојувалиште.

2. Форма за склучување на брак**Член 24**

Брак може да се склучи само пред надлежниот државен орган.

Брак се склучува пред надлежниот орган на општината на чија територија се водат матичните книги на венчаните за матичното подрачје на кое имаат свое живеалиште обата свршеника или едниот од нив, а ако немаат живеалиште — пред

надлежниот орган на општината за матичното подрачје каде што имаат свое престојувалиште.

Свршеници можат да склучат брак пред надлежниот орган на друга општина со дозвола од надлежниот општински орган на управата на онаа општина во која би требало да се склучи бракот според одредбата на ставот 2 од овој член.

Член 25

При склучување на брак учествува претседателот на општинското собрание или одборник што ќе го определи општинскиот собор.

Покрај претседателот или одборникот, на склучувањето на брак присуствува и матичарот кој под надзор на претседателот или одборникот ги врши сите работи во врска со пријавата и запишувањето на бракот во матичната книга на венчаните.

Член 26

Државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што има свое живеалиште или престојувалиште во странство, може да склучи брак пред тамошниот конзуларен претставник или дипломатски претставник на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што врши конзуларни работи.

Член 27

Својата намера да стапат во брак свршениците ќе му ја пријават на матичарот што ги води матичните книги на матичното подрачје, определено според членот 24 став 2 од овој закон.

Во пријавата свршениците ќе дадат изјава дека стапуваат во брак слободно и дека за нивниот брак нема законски пречки ни забрани, како и дека меѓусебно се известиле за состојбата на своето здравје особено во поглед на туберкулоза и венерични болести. Пријавата свршениците можат да ја направат усно или писмено. За усната пријава ќе се состави записник.

Кон пријавата свршениците ќе поднесат изводи од книгата на родените или соодветни исправи и, кога е тоа потребно, ослободување од постојаната брачна пречка и дозвола од надлежниот државен орган за стапување во брак.

Свршеник кој порано бил во брак ќе поднесе доказ дека неговиот поранешен брак престанал или дека е огласен за неважен.

Член 28

Пред да пристапи кон склучување на брак, претседателот на општинското собрание или определен одборник ќе се увери дали пријавата е исправна и снабдена со потребни изјави и исправи.

Тој ќе ги предупреди свршениците на сите законски пречки и забрани за склучување брак и ќе ги испита дали за нивниот брак постои некоја законска пречка или забрана, или околност од која може да се изведе дека нема слободна согласност на свршениците.

Надлежниот општински орган на управата е должен да го одбие со решение склучувањето на брак, ако утврди дека според законот не е дозволено.

Поднесувањето на жалба против решението според ставот 3 од овој член не е врзано за рок.

Член 29

Склучувањето на брак се извршува во нарочно определена службена просторија.

Брак може да се склучи и на друго место, ако тоа идните брачни другари го бараат и за тоа наведат важни причини.

Член 30

За склучување на брак е потребно присуство на обата идни брачни другари, двајца сведоци, претседателот на општинското собрание односно на определениот одборник и матичарот.

Сведок при склучување на брак може да биде секое полнолетно лице.

Член 31

Во особено оправдани случаи може надлежниот општински орган на управата надлежен за местото на живеалиштето, односно на последното престојувалиште на свршеникот да му дозволи да склучи брак преку полномошник.

При склучување на брак само едната страна може да биде застапена преку полномошник.

Полномошното мора да биде издадено во форма на јавна исправа и во него мора да биде точно означено лицето со кое издавателот на полномошното има намера да склучи брак.

Брак преку полномошник може да се склучи само доколку три месеци по издавањето на полномошното.

Член 32

Претседателот на општинското собрание или определен одборник ќе се увери врз основа на исправите и изјавите на сведоците и на самите идни брачни другари дека тие се лицата што поднесле пријава за склучување на брак.

Потоа претседателот на општинското собрание или определен одборник ќе ги прочита одредбите на чл. 3 до 11 на овој закон за правата и должностите на брачните другари.

По тоа ќе го праша секој свршеник поодделно дали се согласува да стапи во брак со присутниот свршеник.

По нивните потврдни одговори претседателот на општинското собрание или одредениот одборник ќе прогласи дека меѓу нив е склучен брак.

Член 33

Изјавената согласност на брачните другари за стапување во брак ќе се внесе во матичната книга на венчаните, па по тоа во истата книга ќе се потпишат брачните другари, сведоците, претседателот на општинското собрание или одредениот одборник и матичарот.

Веднаш по запишувањето во матичната книга на венчаните на сопружниците ќе им се издаде уверение за склучување на брак (извод од матичната книга на венчаните).

Член 34

По склучувањето на брак брачните другари, ако тоа го сакаат, можат да се венчаат по верски прописи.

Лицата што вршат венчање по верски прописи не можат да извршат венчање додека сопружниците не им докажат со извод од матичната книга на венчаните дека склучиле брак.

Глава III НЕВАЖНОСТ НА БРАК

Член 35

Брак при чие склучување не биле исполнети условите за постоење на брак се смета дека и не постоел (член 13).

Непостоеен брак не повлекува никакви последици на брак, а сопружниците од таков брак ќе се сметаат како никогаш да не биле брачни другари.

По исклучок, во поглед на брачен другар што не знаел за недостаток што прави брак непостоеен, огласувањето на брак за непостоеен повлекува последици што настапуваат со поништување на брак.

За деца од непостоеен брак важат истите прописи како за деца од поништен брак (член 49).

Член 36

Брак може да се поништи само во случаите изречно предвидени во законот.

Член 37

Ништовен е брак кој е склучен за време на траењето на поранешен брак на еден од сопружниците.

Ако брачните другари изнесат во постапката за поништување на нивниот брак дека поранешниот брак не е полноважен, претходно ќе се суди за полноважноста на поранешниот брак, и ако тој брак биде огласен за неважен нивниот брак нема да се поништи.

Нема да се поништи новиот брак склучен за време на траењето на поранешниот брак на едниот од брачните другари, ако поранешниот брак престанал во меѓувремето.

Член 38

Ништовен е брак што ќе го склучи умоболно лице како и лице неспособно за расудување.

Член 39

Ништовен е брак помеѓу роднини по крв или по сватовство помеѓу кои законот не дозволува брак.

Ако е брак склучен помеѓу роднини по крв или по сватовство помеѓу кои е можен брак само по дозвола од судот (чл. 18 и 19), судот на кој му е поднесена тужба за поништување на бракот може да ја даде оваа дозвола дополнително.

Член 40

Ништовен е брак ако при неговото склучување не биле присутни обата брачни другари, или еден брачен другар и полномошник на другиот (член 31).

Член 41

Ништовен е брак ако брачниот другар се согласил со неговото склучување во страв предизвикан со сериозна закана.

Член 42

Ништовен е брак склучен во заблуда за личноста на брачниот другар, кога се мислело дека се стапува во брак со едно лице а се стапило во брак со друго, или кога се стапило во брак со определено лице, но кое не е она за кое се издавало.

Ништовен е брак склучен во заблуда за суштествените особини на брачниот другар, кои другиот брачен другар би го одвратиле од стапување во брак ако би ги знаел и кои заедничкиот живот го прават неподнослив.

Трајна опасна и тешка болест, протиприродни навики, полна немоќ, поранешна осуда поради бесчестувачко дело, бременитост на жената од друго лице, нечесно занимање, претставуваат неколку примери на суштествени особини, та повлекуваат ништовност на бракот, ако другиот брачен другар бил во заблуда за нив.

Член 43

Ништовен е брак кој не е склучен со цел за заедница на животот на брачните другари.

Член 44

Правото на подигање тужба за поништување на брак од која и да било од причините наведени во чл. 37, 38, 39, 40 и 43 на овој закон им припаѓа на сопружниците и на сите лица што имаат непосреден правен интерес да биде поништен брак, како и на јавниот обвинител.

По престанокот на умната болест и неспособноста за расудување, тужба за поништување на брак склучен за време на умната болест или неспособноста за расудување на едниот од брачните другари може да подигне само едниот или другиот брачен другар.

Тужба за поништување на брак од причините споменати во ставот 1 на овој член може да се подигне и по престанокот на бракот.

Правото на подигање тужба за поништување на брак не застарува, доколку нешто друго не е наредено во законот.

Член 45

Поништување на брак склучен под принуда или во заблуда може да бара само брачен другар што бил принуден или во заблуда се согласил за да стапи во брак.

Не може да се бара поништување на брак ако изминала една година од денот кога престанала принудата, или од кога е уочена заблудата, а сопружниците живееле заедно за тоа време.

Член 46

По тужба од родителите односно старателот судот може, испитувајќи ги сите околности, да поништи брак кој без дозвола од надлежниот суд го склучило лице помладо од осумнаесет години.

Член 47

Правото на подигање тужба за прогласување на брак за непостоеен и тужба за поништување на брак не преминува на наследниците, но наследниците на тужителот можат да ја продолжат веќе започнатата постапка.

Член 48

Во случај на поништување на брак дејството на бракот престанува од денот кога е бракот поништен. Во случај на поништување на брак секој од поранешните брачни другари го задржува презимето што го има, но може да бара промена на тоа презиме.

Член 49

Децата родени во поништен брак се брачни. За односите помеѓу родителите и децата во случај на поништување на брак важат истите прописи како во случај на развод на брак.

Член 50

Имотните односи помеѓу сопружниците чиј брак е поништен ќе се расправат како во случај на развод на брак, при што спрема брачниот другар кој во време на склучувањето на брак знаел за причината за ништавност ќе се постапи како спрема брачниот другар со чија кривица е разведен бракот.

Член 51

Брачниот другар кој во време на склучувањето на брак не знаел за недостатокот поради кој бракот се поништува ги задржува подароците што му се направени заради брак и во текот на бракот од другиот брачен другар или други лица.

Тој има право да бара враќање на подароците што му ги направил на другиот брачен другар, ако овој знаел во време на склучувањето на брак за недостатокот поради кој е поништен бракот.

Глава IV ПРЕСТАНОК НА БРАК

Член 52

Брак престанува со смртта на едниот брачен другар, со прогласување едниот брачен другар за умрен и со развод на бракот.

Член 53

Ако поради несогласност на природата, трајно неразбирање, неостранливо непријателство или од која и да е друга причина брачните односи се толку растроени што заедничкиот живот да станал неподнослив, секој брачен другар може да бара развод на бракот.

Ќе се смета особено дека заедничкиот живот на сопружниците станал неподнослив ако обата брачни другари наведувајќи оправдани разлози спогодбено бараат развод на бракот. Ако растројството на брачните односи настанало исклучиво со вина на едниот сопруг правото да бара развод ѝ припаѓа само на другата страна.

Член 54

Еден сопруг може да бара развод на бракот поради прељуба на другиот.

Правото на подигање тужба престанува по истекот на една година од узнавањето за прељубата.

Член 55

Брачниот другар на кој неговиот брачен другар му работел да го лиши од животот може да бара развод на бракот.

Развод може да се бара и кога другиот брачен другар само знаел дека некој работи да го лиши од живот неговиот брачен другар, па овој не го заштитил или известил.

Член 56

Брачниот другар кого неговиот брачен другар го малтретира или му нанесува тешки навреди или со својот нечесен живот или на друг начин заедничкиот живот му го прави неподнослив, може да бара развод на бракот.

Член 57

Развод на брак може да се бара поради неизлечива умна болест на сопругот или неговата неспособност за расудување настаната по склучувањето на брак.

Член 58

Сопругот кого неговиот брачен другар злонамерно или без оправдана причина го напуштил може да бара развод на бракот по истекот на шест месеци од напуштањето.

Член 59

Брачниот другар може да бара развод на бракот ако неговиот брачен другар исчезнал и за него нема никакви вести за време од две години.

Ако брачниот другар исчезнал за време на војна, развод може да се бара само ако покрај тоа изминала една година од престанокот на непријателството.

Член 60

Брачниот другар може да бара развод на бракот ако е неговиот брачен другар осуден за кривично дело против интересите на народот и државата или за некое друго бесчестувачко дело, или ако е осуден на казна лишување од слобода подолго од три години.

Член 61

Во случај на развод на брак секој од поранешните брачни другари го задржува презимето што го има, но може да бара промена на тоа презиме.

Член 62

Правото на наследување што законот им го признава на сопружниците престанува со разводот на бракот.

Разведениот брачен другар го губи исто така правото да ги бара користите предвидени за него во тестамент или во некое друго располагање на случај на смрт, направени пред разводот на бракот од неговиот бивш брачен другар.

Член 63

Обичните подароци што сопружниците ги направиле еден на друг пред склучувањето на бракот или во текот на бракот не се враќаат.

Другите подароци, особено оние во несразмер со имотната состојба на работодавачот, се враќаат и тоа во онаа состојба во која се наоѓале во моментот на настанувањето на причината за развод на бракот.

Брачниот другар што не е виновен за развод на бракот ги задржува сите подароци примени од брачниот другар со чија вина е разведен бракот.

Наместо отуѓени подароци се враќа вредноста или предметот примен за нив.

Член 64

Заедничкиот имот со кој сопружниците се здобиле во текот на бракот се дели според придонесот на секој брачен другар.

Член 65

Со пресудата со која се изрекува развод на бракот судот ќе одлучи за чувањето, воспитувањето и издржувањето на заедничките деца.

Ако родителите не се спогодиле за ова или ако нивната спогодба не им одговара на интересите на децата, судот, откако ќе ги испита сите околности,

сти, ќе одлучи дали сите деца ќе останат на чување и воспитување при еден родител, или некои ќе останат при мајката а некои при таткото, или сите ќе му бидат доверени на некое трето лице или некоја установа.

Судот може чувањето и воспитувањето на децата да му го довери и на оној родител со чија вина е разведен бракот, ако тоа го бараат интересите на децата.

Родителот на кој не му се доверени децата има право да одржува лични односи со нив, ако судот не определил нешто друго со оглед на интересите на децата.

Судот, на барање на едниот од разведените брачни другари или старателскиот орган, ќе ја измени својата одлука за чувањето и воспитувањето на децата и за односите на разведените сопружници спрема нивните заеднички деца, доколку го бараат тоа променетите прилики.

Член 66

Височината на придонесот за издржување и воспитување на децата ја определува надлежниот суд сразмерно со можностите на секој родител.

Секој родител може да бара утврдена височина на придонесот да се приспособи кон нивните променети имотни прилики.

Член 67

Необезбедениот брачен другар кој е неспособен за работа или е незапослен, а кој не е крив за разводот на бракот, има право да бара со пресудата со која се разведува бракот да му се досуди извесен износ на име издржување на товар на другиот брачен другар, сразмерно со неговите можности.

Правото на издржување престанува ако разведениот брачен другар што го ужива издржувањето стапи во нов брак, или ако судот испитувајќи ги сите околности најде дека разведениот брачен другар е недостоен за тоа.

Член 68

Правото на подигање тужба за развод на брак не преминува на наследниците, но наследниците на тужителот можат да ја продолжат веќе започнатата постапка со цел за докажување основаноста на тужбата.

Ако основаноста на тужбата биде докажана, преживелиот брачен другар го губи правото да го наследи умрениот брачен другар и правото на користите од тестамент или од некое друго располагање на случај на смрт.

Подароците што преживелиот брачен другар ги добил од својот бивш брачен другар, како и оние што на овој му ги направил се враќаат според правилата што важат во случај на развод на брак (член 63).

Глава V

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ТУЖБА ВО БРАЧНИ СПОРОВИ

Член 69

За умоболен брачен другар како и за неспособен за расудување тужба може да поднесе неговиот старател само по претходна дозвола од старателскиот орган.

Член 70

Брачни тужби можат да се подигаат и преку полномошник.

Во полномошното мора да биде особено речено каква тужба ќе подигне полномошникот и од кои причини.

Член 71

Брачниот другар што го простил делото поради кое може да се бара развод на брак, не може повеќе да поднесе тужба врз основа на ова дело.

Член 72

Тужениот може од своја страна да подигне тужба за поништување на брак или за развод на брак кај судот кај кој е тужен.

Одлуки по обете тужби ќе се донесат со една пресуда.

Противтужба може да се подигне и од оние причини за развод на брак од кои поради простење или поради истекот на рокот определен за подигање тужба оваа не би можела да се подигне.

Глава VI

ПРИМЕНА НА СТРАНСКО ПРАВО

Член 73

Условите за стапување во брак на странски државјанин се проценуваат според законот на државата чиј државјанин е тој.

Но одредбите од овој закон за пречки што произлегуваат од постоење на поранешен брак, роднинство, умна болест и неспособност за расудување важат и за странскиот државјанин што сака да склучи брак пред надлежниот орган на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 74

Формата на брак пропишана со овој закон е задолжителна на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и за странски државјанин.

Член 75

Полноважен е во поглед на формата брак што ќе го склучи државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство според прописите на тамошен закон, освен ако обата брачни другари се државјани на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и имаат свое живеалиште во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 76

Брак во кој еден сопруг е државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, без оглед на тоа каде и во која форма е склучен, може да биде огласен за неважен само од причините предвидени во законот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 77

Ако обата брачни другари се странски државјани, судовите во Социјалистичка Федеративна Република Југославија можат да изречат развод на нивниот брак само од причини што се предвидени истовремено во законите на државите чији државјани се тие и во законот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Глава VII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 78

Брак склучен пред 9 мај 1946 година е полноважен ако бил склучен согласно со прописите што тогаш биле во сила.

Брак склучен пред 9 мај 1946 година кој според поранешните закони не би бил полноважен, не може да се огласи за неважен, ако причината за неважност не била предвидена со тој закон.

Член 79

Браковите склучени во времето од 6 април 1941 до 9 мај 1946 година пред воени органи, народноослободителни одбори или народни одбори се признаваат за полноважни ако биле исполнети условите од чл. 14, 16, 17 и 18 на овој закон и ако се воведени во матичните книги или е барано тоа воведување до 9 мај 1947 година.

Ако брак од ставот 1 на овој член не е воведен во матичната книга на венчаните или ако во рокот од тој став не е барано воведување на бракот во матичната книга, бракот се смета за непостоен, а децата од таков брак се сметаат за брачни.

Член 80

Браковите склучени по 9 мај 1946 година та до 5 мај 1955 година, склучени во присуство на матичарот или на друг службеник на народниот одбор, а без учество на претседателот на народниот одбор односно на членот што го определува народниот одбор за тоа, се признаваат за полноважни ако се исполнети другите услови за полноважност на тие бракови според Основниот закон за бракот.

Браковите од ставот 1 на овој член се сметаат полноважни од денот на нивното склучување.

Одредбите од овој член не се применуваат на бракови што до влегувањето во сила на тие одредби со правносилна судска пресуда се прогласени за непостојни.

Член 81

Одредбите од овој закон за личните права и должности на сопружниците и за престанокот на брак важат од 9 мај 1946 година и за браковите склучени порано, како и за брачните спорови што се во тек.

Со републички закони ќе се пропишат одредби за имотните односи помеѓу сопружниците од браковите склучени пред 9 мај 1946 година.

Член 82

Роковите предвидени во Основниот закон за бракот од 1946 година за вршење некое право важат и за правата настанати порано, ако тие уште постојат, и за нив тие почнуваат да течат на 9 мај 1946 година.

Член 83

Врз основа на пресуда за разделба од трпеза и постела донесена од надлежниот суд пред 9 мај 1946 година ќе изрече надлежниот суд, на барање на едната странка, развод на бракот.

Член 84

Со републички закони можат да се пропишат услови и начин за влегување во сила на браковите склучени пред 9 мај 1946 година на кои според поранешните прописи им била оспорувана полноважноста.

Член 85

Се овластува сојузниот секретар за внатрешни работи да донесе поблиски одредби за работата на државните органи при склучување на брак.

487.

Врз основа на членот 44 став 1 и членот 98 став 2, во врска со членот 119а од Законот за превозот на железниците („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 46/57 и 48/59 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 16/65), Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА НАЈВИСОКИОТ ИЗНОС НА НАДОМЕСТОК ЗА ЗАГУБУВАЊЕ И ОШТЕТУВАЊЕ НА БАГАЖ И СТОКИ ПРИ ПРЕВОЗОТ НА ЖЕЛЕЗНИЦИТЕ

Член 1

Железничките транспортни претпријатија здружени во Заедницата на Југословенските железници и други претпријатија што вршат железнички јавен сообраќај ја надоместуваат за загубување или оштетување на багаж и стоки примени на превоз

нивната фактична вредност, но најмногу до 15.000 динари за секој килограм бруто-тежина на загушен или оштетен багаж односно загубена или оштетена стока, ако во договорот за превоз не постои клаузула за обезбедување уредна испорака со назначување поголем износ до кој се обезбедува надоместок на штета, или ако загубувањето или оштетувањето на багажот односно стоките не е предизвикано со крајна небрежност или злонамерно.

Член 2

Одредбата на членот 1 од оваа уредба нема да се применува на договорот за превоз склучени пред влегувањето во сила на оваа уредба.

Член 3

Оваа уредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. п. бр. 79

18 јуни 1965 година

Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,

Петар Стамболиќ, с. р.

488.

Врз основа на членот 50б став 5 од Законот за воените инвалиди од војните („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 13/63 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 42/64 и 16/65), во спогодба со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за здравство и социјална политика пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ВИСОЧИНАТА НА РЕГРЕСОТ НА ВОЕНИТЕ ИНВАЛИДИ ОД ВОЈНИТЕ ПРИ КУПУВАЊЕ ПАТНИЧКИ МОТОРНИ ВОЗИЛА

Член 1

Височината на регресот кој на воените инвалиди од војните им припаѓа според членот 50б став 1 од Законот за воените инвалиди од војните при купување патнички автомобил на домашниот пазар се утврдува од основницата определена во членот 50в точка 1 на тој закон и изнесува:

1) за воени инвалиди од војните со телесно оштетување на долните екстремитети од 100% инвалидитет и за слепи воени инвалиди од војните — 40% од основницата;

2) за воени инвалиди од војните со телесно оштетување на долните екстремитети од 80% или 90% инвалидитет — 35% од основницата;

3) за воени инвалиди од војните со телесно оштетување на долните екстремитети од 60% или 70% инвалидитет — 30% од основницата.

На воени инвалиди од војните чиј месечен приход по член на домаќинство не го надминува износот од 20.000 динари месечно, процентот на регресот од ставот 1 на овој член им се зголемува за 10%.

Член 2

При определувањето на височината на регресот, делот од приходот што паѓа на инвалидитет се утврдува на начинот пропишан со Уредбата за начинот на утврдување на инвалидскиот додаток, посебниот инвалидски додаток и постојаниот инвалидски додаток („Службен лист на СФРЈ“, бр. 16/65), со тоа што личниот доход од работен однос или пензијата на членовите на домаќинството не се намалува за 50%.

Член 3

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Решението за определување височината на надоместокот на воените од војните и мирновремените воени инвалиди и на инвалидите на трудот при купувањето на моторни возила („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 36/62 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/63), доколку се однесува на воените од војните и мирновремените воени инвалиди.

Член 4

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 58-344/2

14 јуни 1965 година

Белград

Сојузен секретар
за здравство и социјална
политика,

Драгутин Косовац, с. р.

489.

Врз основа на членот 82 од Законот за девизното работење и за платниот промет со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65), сојузниот секретар за финансии издава

НАРЕДБА**ЗА НАЧИНОТ НА ЧУВАЊЕ И ЕВИДЕНТИРАЊЕ НА КУПЕНИ, ПРЕРАБОТЕНИ И ПОТРОШЕНИ КОЛИЧИНИ ЗЛАТО**

1. Занаетчиските и индустриските претпријатија (во понатамошниот текст: претпријатијата) што се занимаваат со преработка на злато или во своето производство користат злато во која и да било форма и состојба, се должни да го чуваат златото во обезбедени каси (трезори) што имаат најмалку два клуча, а со кои ракуваат лица овластени од надлежниот орган на управување на претпријатието. Претпријатијата се должни да водат евиденција за распоредот на соклучарството.

2. Претпријатијата се должни да водат трезорска картотека за каси (трезори), која ќе ја покажува состојбата на златото во касите (трезорите) на претпријатието.

Трезорската картотека се води на картички, и тоа на збирен картон кој ја покажува вкупната состојба на златото во претпријатието и на посебни картони што претпријатијата ги отвораат според своите потреби, а на кои се евидентира златото според изгледот, финоста, намената или некое друго својство.

Вкупниот збир од посебните картони мора да ѝ одговара на состојбата на збирниот картон, односно на состојбата на златото во книговодството на претпријатието.

Сите промени што ќе настанат со преработка или користење на злато се евидентираат во трезорската картотека врз основа на прописно издадени налози (темелници) што содржат бруто-нето тежина на златото и негова динарска вредност.

Настанатото кало во преработката и користењето на злато, чија височина ја определит највисокиот орган на управување на претпријатието ќе се евидентира посебно во трезорската картотека.

3. Претпријатијата се должни на Народната банка на Југославија да ѝ доставуваат годишни извештај за купените и потрошените количини злато, и тоа најдоцна до 10 февруари текуштата година за изминатата година.

4. Народната банка на Југославија ќе издаде технички упатства за примена на одредбите од оваа наредба и за начинот на чувањето на златото, за водењето на трезорската картотека и доставувањето на извештаите.

5. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 3-7327/1

10 јуни 1965 година

Белград

Сојузен секретар
за финансии,

Киро Глигоров, с. р.

490.

Врз основа на точката 4 од Одлуката за определување премии за кравјо млеко во 1965 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/65), во согласност со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за земјоделство и шумарство издава

НАРЕДБА**ЗА ПОБЛИСКИТЕ УСЛОВИ И ПОСТАПКАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРЕМИИТЕ ЗА КРАВЈО МЛЕКО ВО 1965 ГОДИНА**

1. Работните организации што произведуваат кравјо млеко (во понатамошниот текст: корисниците на премиите) ги остваруваат премиите од точката 1 на Одлуката за определување премии за кравјо млеко во 1965 година (во понатамошниот текст: Одлуката) со поднесување барање до Службата на општествено книговодство кај која имаат жирометка.

2. Како кравјо млеко од сопствено производство (точка 1 став 1 под 1 на Одлуката) се подразбира млекото што корисникот на премиите ќе го произведе во сопствена режија со сопствени или закупени средства.

Како кравјо млеко произведено во кооперација (точка 1 став 1 под 2 на Одлуката) се подразбира млекото произведено со средствата на индивидуални производители и со средствата на корисниците на премиите што се даваат врз основа на договор за кооперација.

3. Премиите од точката 1 на Одлуката се исплатуваат за кравјо млеко што содржи најмалку 3,2% млечна маст.

Ако кравјото млеко содржи помалку од 3,2% млечна маст, за такво млеко не можат да се остварат премии ниту количините на такво млеко можат да се пресметуваат на количини млеко со 3,2% млечна маст заради остварување на премиите.

За кравјо млеко од сопствено производство на корисниците на премиите што содржи повеќе од 3,2% млечна маст, се врши пресметување на количините на такво млеко на количини со 3,2% млечна маст. Кравјото млеко од сопствено производство на корисниците на премиите што содржи над 4% млечна маст се пресметува како да содржи 4% млечна маст.

4. Како погон за преработка односно како продавица за продажба на кравјо млеко од точката 1 став 2 на Одлуката се подразбира организациона единица за чија дејност корисникот на премиите води издвоена евиденција во рамките на централното книговодство.

5. Матичното книговодство и селекцијата и контролата на продуктивноста на кравите молзници (точка 2 на Одлуката) корисникот на премиите ги води според стручните упатства од Југословенскиот земјоделско-шумарски центар во Белград.

6. Кон барањето за премии корисникот на премиите прилага:

1) фактура односно копија од фактура за извршеното продавање на кравјо млеко, во која е назначен и процентот на млечна маст на продаденото кравјо млеко односно просечниот процент на млечна маст од еднодневно молзење ако сето ова млеко му е испорачано на еден купувач;

2) доказ за испораката на продаденото млеко (товарен лист, отпремница и сл.), со датум на испораката;

3) своја потврда потпишана од директорот односно управникот и шефот на сметководството, дека кравјото млеко за кое се бара премија произлегува од сопствено производство односно од производство во кооперација со индивидуални производители. Ако корисникот на премиите остварува премии за млеко од сопствено производство и од производство во кооперација, во потврдата мораат да се назначат посебно количините на млеко од сопствено производство а посебно количините на млеко од кооперација. Во потврдата мора да се наведе дека кравјото млеко не произлегува од откуп вон кооперативен однос;

4) пресметка на премиите, во која се внесуваат податоци за продадените и испорачани фактични и пресметаните количини кравјо млеко, изразени во литри — посебно за млеко од сопствено производство а посебно за млеко од производство во кооперација, како и износот на премиите за еден литар и за вкупните односно пресметаните количини ако е вршено пресметување;

5) препис од потврдата на републичката односно покраинската установа за селекција на добиток за воведувањето и уредното водење на матичното книговодство и селекцијата и контролата на продуктивноста на кравите молзници. Потврдата важи 6 месеци од денот на издавањето;

6) спецификација издадена од купувачот односно преработувачот за процентот на млечна маст во испорачаното млеко;

7) своја потврда потпишана од директорот односно управникот и шефот на сметководството, за млеко произведено во кооперација, дека со индивидуални производители е склучен договор за производство на млеко, во која мораат да бидат наведени броевите под кои се заведени договорите кај корисникот на премиите.

Ако корисникот на премиите кравјото млеко од сопствено производство или од производство во кооперација го преработи во млечни производи во својот погон или го продаде преку свој погон или продавница, а пресметувањето не го врши по пат на фактура, тој кон барањето за премија, наместо фактура, прилага своја потврда потпишана од директорот односно управникот и шефот на сметководството дека млекото го преработил во млечни производи во својот погон односно им го продал на потрошувачите преку свој погон или продавница. Покрај тоа, тој во потврдата мора да наведе дека за таа преработка односно продажба на млеко, во рамките на централното книговодство води издвоена евиденција за премиите остварени за млеко од сопствено производство односно од производство во кооперација. Во оваа потврда корисникот на премиите внесува и податоци за количината на преработено односно продадено кравјо млеко и за процентот на млечна маст во млекото.

Покрај исправите од ставот 1 на оваа точка, корисникот на премиите е должен во рок од три месеци од денот кога ја наплатил премијата од средствата предвидени во сојузниот буџет, да поднесе доказ дека премијата во износ од 10 динари за еден литар кравјо млеко од сопствено производство и од производство во кооперација, што ја обезбедуваат републиките со свои прописи (точка 1 на Одлуката), е наплатена од страна на купувачот односно преработувачот на кравјото млеко. Како доказ дека таа премија е наплатена служи преписот од делот на вирманскиот налог врз основа на кој е наплатена премијата. На грбот на преписот на вирманскиот налог мораат да бидат назначени: називот на производителот од кој е откупено млекото, количи-

ната на кравјо млеко за која е наплатена премијата и височината на наплатената премија за еден литар. Преписот на делот од вирманскиот налог го заверува купувачот односно преработувачот на кравјото млеко. До поднесувањето на овој доказ премиите ќе се исплатат, но ако корисникот на премиите во опремен рок не го поднесе овој доказ, тој е должен во понатамошен рок од 8 дена да ја врати премијата наплатена од средствата предвидени во сојузниот буџет во корист на сметката бр. 630-03 — Сојузна премија за млеко од сопствено производство, односно во корист на сметката бр. 630-02 — Сојузна премија за млеко од кооперација.

7. Кога Службата на општественото книговодство ќе утврди дека барањето за премии во поглед на пресметката и документацијата е исправно, таа го одобрува износот на премиите во корист на жиросметката на корисникот на премиите, а на товар на сметката бр. 630-03 — Сојузна премија за млеко од сопствено производство, ако е во прашање млеко од сопствено производство, или на товар на сметката бр. 630-02 — Сојузна премија за млеко од кооперација, ако е во прашање млеко од производство во кооперација.

8. Корисникот на премиите е должен во своето книговодство и документација да води уредна и ажурна евиденција за количините на кравјо млеко и остварените премии, посебно за млеко од сопствено производство, а посебно за млеко од производство во кооперација.

9. Ако кон барањето за премии се прилагаат преписи на оригинални исправи (фактура, товарен лист и др.) тие мораат да бидат потпишани од овластени лица и на нив мора да има втиснат печат на корисникот на премиите, а оригиналните исправи се поднесуваат на увид.

Службата на општественото книговодство е должна на секоја оригинална исправа од ставот 1 на оваа точка што се поднесува на увид, да назначи дека премијата е исплатена.

10. Со денот 1 јуни 1965 година престанува да важи Наредбата за примена на Одлуката за определување премија за кравјо млеко во 1965 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/65).

11. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 443-70/65

17 јуни 1965 година

Белград

Сојузен секретар
за земјоделство и шумарство,
Јоже Инголич, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
486. Основен закон за бракот (пречистен текст)	1157
487. Уредба за највисокиот износ на надоместок за загубување и оштетување на багаж и стоки при превозот на железниците	1162
488. Правилник за утврдување на височината на регресот на воените инвалиди од војните при купување патнички моторни возила	1162
489. Наредба за начинот на чување и евидентирање на купени, преработени и потрошени количини злато	1163
490. Наредба за поблиските услови и постапката за остварување на премиите за кравјо млеко во 1965 година	1163

Издава Новинска установа „Службен лист на СФРЈ“, Белград, Јована Ристиќа 1. Пошт. Фал. 226.

— Директор и одговорен уредник Љубодраг Ѓуриќ, Улица Јована Ристиќа бр 1. —

Печат на Белградскиот графички завод, Белград, Булевар војводе Мишиќа бр. 17